

19 decembrie 2016

FLD nr. 107

**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**

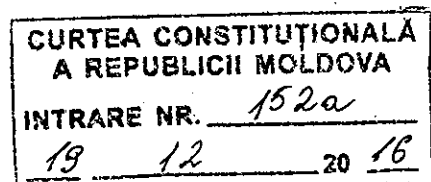
*MD-2004, mun. Chișinău,
str. Al.Lăpușneanu, nr. 28*

SESIZARE

prezentată în conformitate cu articolul 25 din Legea nr. 317/1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502/1995

**privind exercitarea controlului de constituționalitate și declararea
neconstituțională a Hotărîrii Parlamentului Republicii Moldova nr.273 din
15.12.2016 privind declararea vacanței unui mandat de deputat în Parlament**

T. Deliu
M. Ciobanu
C. Gucinschi
V. Roșca
Dr. Așche

I. SUBIECTUL SESIZĂRII

Tudor Deliu, Maia Ciobanu, Victor Roșca, Chiril Lucinschi, Angel Agache, deputați în Parlament.

Republica Moldova, mun. Chișinău,
bd. Ștefan cel Mare și Sfint, nr. 105,
tel.: 022 820 381, tudor.deliu@parlament.md

II. OBIECTUL SESIZĂRII

1. Prin prezenta sesizare se solicită respectuos Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională, exercitarea controlului de constituționalitate și declararea neconstituțională a ***Hotărîrii Parlamentului Republicii Moldova nr.273 din 15.12.2016 privind declararea vacanței unui mandat de deputat în Parlament*** (în continuare „*hotărîrea contestată*”).
2. Esența criticilor și obiecțiilor de neconstituționalitate vizează principiile cu valoare constituțională interconexe, și anume caracterul obligatoriu al hotărîrilor judecătorești definitive și/sau irevocabile, condițiile încetării de drept a mandatului de deputat, dreptul la un proces echitabil și, implicit, la satisfacție echitabilă împotriva încălcării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanei.
3. În acest sens, obiectul prezentei sesizări se referă la **condiția irevocabilității actului judecătorec** pentru încetarea de drept a mandatului de deputat în baza hotărîrii judecătorești în cazul condamnării pentru infracțiuni săvârșite cu intenție și/sau condamnării la închisoare. În același timp, se reține că hotărîrea contestată are relevanță și pentru dreptul persoanei la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime, garantat de articolul 20 din Constituție.

III. Expunerea pretinselor încălcări ale Constituției, precum și argumentele aduse în sprijinul acestor informații

A. Considerații de FAPT

4. La data de 15.10.2015 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Hotărîrea Parlamentului nr.172 privind încuviințarea ridicării imunității parlamentare a deputatului în Parlament Vladimir Filat. Prin Hotărîrea nominalizată Parlamentul a încuviințat ridicarea imunității parlamentare pentru reținere, arestare, percheziție și trimitere în judecată penală a deputatului în Parlament Vladimir Filat.
5. Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău, format din judecătorii: Nichifor Corochii, Ludmila Ouș și Maria Negru, prin decizia din 11.11.2016, l-au recunoscut drept vinovat în comiterea infracțiunilor de corupere pasivă și trafic de influență pe domnul deputat Vladimir Filat, fiindu-i aplicată pedeapsa cu închisoarea, inclusiv amendă și interdicția de a ocupa funcții publice.
6. Dispozitivul Deciziei Curții de Apel Chișinău din 11.11.2016 prevede că „*Decizia poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 30 de zile de la pronunțarea deciziei motivate*”. Este de observat că, potrivit normelor procesuale, căile de atac urmează a fi exercitate în termenul stabilit de lege, or, la expirarea acestuia, hotărârile judecătorești devin definitive și irevocabile, intrând în puterea lucrului judecat.

7. Decizia motivată a fost pronunțată de Curtea de Apel Chișinău pe data de 09.12.2016, ora 14⁰⁰. Respectiv de la această dată, în decurs de 30 de zile, inculpatul poate face uz de o cale ordinară de atac, la Curtea Supremă de Justiție.

8. Decizia Curții de Apel din 11.11.2016 poate deveni irevocabilă, numai dacă participanții interesați nu vor exercita sau nu au exercitat calea de atac corespunzătoare, până la expirarea termenului de recurs, adică în decurs de 30 de zile din data pronunțării deciziei motivate.

9. Pe data de 22.11.2016, Procurorul General interimar a expediat în adresa Parlamentului demersul nr.2650, prin care informează despre rezultatele examinării cauzei pentru care a fost ridicată imunitatea parlamentară a domnului deputat Vladimir Filat. Astfel, se constată că, drept temei pentru adoptarea hotărârii contestate, l-a constituit nu hotărârea judecătorească „definitivă și irevocabilă”, ci o scrisoare de informare a Procurorului General interimar, fapt care este menționat și în hotărârea contestată.

10. În baza demersului în cauză, deputatul Raisa Apolschii, președintele Comisiei juriice numiri și imunități a Parlamentului, a înregistrat la 09.12.2016 proiectul de hotărâre nr.480, prin care a propus corpului legislativ constatarea încetării de drept a calității de deputat și declararea vacanței unui mandat de deputat în Parlament.

11. În nota informativă la proiectul de hotărâre nr.480 din 09.12.2016 autorul proiectului face trimitere la *art.120 din Constituția Republicii Moldova* care prevede că este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, cu mențiunea suplimentară că *art.415 din Codul de Procedură Penală* stabilește că decizia instanței de apel este susceptibilă de a fi pusă în aplicare din momentul adoptării, iar *art.446 alin.(3)* din același cod prevede că hotărârile instanței de apel rămân definitive la data pronunțării deciziei de apel.

12. Menționăm că, *în speță* se respectă întocmai rigorile normative vizate, întrucât domnul Vladimir Filat este deținut în stare de arest, executând în mod continuu, timp de mai mult de un an, pedeapsa de privațiune de libertate aplicată.

13. La data de 09.12.2016 (*în aceeași zi în care a fost înregistrat proiectul de hotărâre*), Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului, a decis cu majoritatea voturilor membrilor, aprobarea raportului asupra proiectului de hotărâre privind declararea vacanței unui mandat de deputat și a înaintat proiectul spre examinare și adoptare Parlamentului. La caz, este de subliniat că membrilor Comisiei juridice, numiri și imunități, precum și deputaților nu le-a fost repartizat demersul Procurorului General interimar.

14. În argumentarea raportului său, comisia a făcut trimiteri la *Hotărârile Curții Constituționale nr. 2 din 20.01.2015 și nr. 32 din 17.11.2016*, la acea din urmă indicând greșit data adoptării, concluzionând în mod premeditat sau prin reticență și omițând o sintagmă importantă din textul Hotărârilor nominalizate, precum că: „în cazul condamnării deputatului pentru infracțiuni săvârșite cu intenție și/sau condamnării la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă mandatul acestuia nu poate fi ridicat, ci încetează de drept.”

15. În Hotărârile Curții Constituționale vizate *supra*, în realitate figurează / se utilizează cu preponderență și în mod imperativ sintagma „*hotărâre definitivă și irevocabilă*”, ca temei pentru încetarea de drept a mandatului de deputat. Excluderea cuvântului „irevocabilă” a atras după sine și dispariția virgulei de după cuvântul „definitivă”, fiind evidentă omisiunea intenționată și din rea-credință.

16. Mai mult decât atât, considerăm a fi abuzivă întemeierea în cadrul dezbaterilor parlamentare la adoptarea Hotărârii Parlamentului nr. 273 din 15.12.2016 (*proiectul de hotărâre nr.480*) privind declararea vacanței unui mandat de deputat, pe hotărârea Curții Constituționale nr. 32 din 17.11.2016, privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi referitoare la executarea creanțelor împotriva statului, *pentru că ultima reglementează în special raporturi juridice de natură civilă, iar analogia juridică în acest caz este absolut inoportună.*

17. Plus la aceasta, la caz este de menționat că în adresa nr. PCC-01/80g din 17.11.2016 la HCC nr.32 din 17.11.2016, Înalta Curte a stabilit că: „*Curtea a reținut că rațiunea Legii nr. 87/2011 a fost de a institui un remediu intern eficient împotriva duratei excesive a procedurilor judiciare sau de executare. Din acest motiv, Curtea a decis că **hotărârile judecătorești pronunțate în temeiul legii respective urmează a fi puse în executare neîntârziat după rămânerea definitivă a hotărârii și executate nu mai târziu de trei luni de zile de la această data, similar procedurii de executare a hotărârilor Curții Europene a Drepturilor Omului, pentru a evita alte tergiversări, pe care, de fapt, Legea nr. 87/2011 trebuie să le remedieze**”.*

18. Altfel spus, Hotărârea Curții Constituționale nr.32 din 17.11.2016 are relevanță asupra prezentei spețe, doar în partea ce ține de interpretarea / explicarea normelor constituționale din art.120 al Legii fundamentale (pct.54-61 din HCC nr.32).

19. Cu toate acestea, la data de 15.12.2016 Parlamentul Republicii Moldova în temeiul art.69 alin.(2) și art.120 din Constituție a adoptat hotărârea contestată, prin care a luat act de demersul Procurorului General interimar prin care Parlamentul a fost informat despre rezultatele examinării cauzei pentru care a fost ridicată imunitatea parlamentară a deputatului Vladimir Filat, și respectiv a constatat încetarea de drept a calității de deputat și a declarat vacant un mandat de deputat.

B. Considerații de DREPT

20. Art.20 alin.(1) din Legea Supremă stabilește că orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

21. Articolul 119 din Legea fundamentală, stipulează că: „Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii”.

22. În aceeași ordine de idei, art.21 din Constituție statuează că „Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată pînă cînd vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat **toate garanțiile necesare apărării sale.**”

23. În viziunea noastră, ridicarea mandatului de deputat, în cazul domnului Vladimir Filat, pînă la epuizarea tuturor căilor de atac constituie o încălcare a principiului prezumției nevinovăției și principiului folosirii căilor de atac în procesul înfăptuirii justiției.

24. Articolul 69 alin.(2) din Constituție prevede următoarele situații de încetare a mandatului deputatului: *a) la data întrunirii legale a Parlamentului nou ales; b) demisie; c) ridicare a mandatului; d) incompatibilitate; e) deces.*

25. Elementul definitiv pe care se bazează obiectul prezentei sesizări este că, în situații similare Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.2 din 20.01.2015 pentru interpretarea articolului 1 alin.(3) combinat cu articolele 69 și 70 din Constituția Republicii Moldova (imunitatea și încetarea mandatului deputatului), a statuat că:

*„În sensul articolelor 1 alin.(3), 38 alin.(2), 69 alin.(1) și 70 alin.(2) din Constituție, în cazul condamnării pentru infracțiuni săvârșite cu intenție și/sau condamnării la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească **definitivă și irevocabilă**, indiferent dacă a survenit înainte sau după validarea mandatului, deputatul este în situație de ineligibilitate, fiind incompatibil cu calitatea de deputat”.*

26. În speță, în opinia autorului proiectului de hotărâre nr.480 din 09.12.2016, precum și în viziunea majorității parlamentare, hotărârea contestată se bazează pe articolul 120 din Constituție, potrivit căruia: *„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărâri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive.”*

27. În opinia noastră, noțiunea de hotărâre judecătorească definitivă, prevăzută de art.120 din Constituție, se referă și la hotărârile care au devenit ulterior **irevocabile**. Or, legiuitorul a reglementat prin lege ipotezele în care hotărârile judecătorești devin obligatorii - *din momentul rămânerii acestora definitive sau din momentul în care acestea rămân irevocabile*.

28. Se menționează că articolul 120 din Constituție nu reglementează modalitatea de executare a hotărârilor judecătorești, ci consacră obligativitatea respectării hotărârilor definitive ale instanțelor judecătorești. De asemenea, în sens constituțional, caracterul definitiv al hotărârii judecătorești se referă inclusiv la cel irevocabil și cuprinde categoriile hotărârilor definitive și a celor irevocabile, delimitate exhaustiv de lege.

29. Plus la aceasta, instituirea obligativității executării unei hotărâri judecătorești după ce aceasta devine irevocabilă nu contravine normelor constituționale, deoarece noțiunea de hotărâre definitivă, prevăzută la articolul 120 din Constituție, include hotărârile irevocabile reglementate de Codurile de procedură.

30. În context, este de observat că, deși textul constituțional tace în privința noțiunii de „hotărâre definitivă”, o distincție similară între noțiunile “definitivă” și “irevocabilă” este operată și în legislația procesuală.

31. Or, în art.6 pct.7) din Codul de Procedură Penală a Republicii Moldova, este definită *calea ordinară de atac* – cale prevăzută de lege pentru atacarea hotărârilor judecătorești **nedefinitive** (apelul) sau, după caz, care nu sînt irevocabile (recursul). Din sensul acestor definiții-norme, rezultă că în domeniul procesual-penal hotărârile judecătorești pronunțate de către instanța de apel și care sunt susceptibile de a fi atacate pe cale ordinară în instanța ierarhi superioară, **nu sunt irevocabile**.

32. În acest sens, menționăm că, deși conceptul de *hotărâre judecătorească irevocabilă* nu beneficiază de o definiție constituțională, elementele care caracterizează această instituție au fost conturate de și în jurisprudența Curții Constituționale. Respectiv, în parte ce ține de înțelegerea exactă a normelor art.120 din Legea Supremă, în particular asupra conceptului de „hotărâre definitivă” și/sau „hotărâre irevocabilă”, Înalta Curte de Jurisdicție Constituțională a statuat foarte clar aceste situații juridice.

33. Astfel, prin Hotărârea nr.32 din 17.11.2016, Curtea Constituțională a stabilit că:

- „54. Potrivit articolului 120 din Constituție, respectarea sentințelor și a altor hotărâri **definitive** ale instanțelor judecătorești este obligatorie.
55. Curtea relevă că **respectarea hotărârilor judecătorești se exprimă prin obligativitatea executării acestora.**
56. În vederea soluționării prezentei cauze, Curtea consideră necesar să clarifice noțiunile de hotărâre judecătorească “definitivă” și hotărâre “irevocabilă”, termeni care nu urmează a fi confundați.
57. Curtea reține că o hotărâre definitivă nu poate fi rejudecată de aceeași instanță, dar poate fi rejudecată de către o altă instanță superioară. Hotărârea definitivă are autoritatea de lucru judecat.
58. O hotărâre la adăpostul căilor de atac este deseori numită incorrect „definitivă”, un termen care trebuie să fie totuși rezervat numai hotărârilor judecătorești cu **autoritate** de lucru judecat, de la pronunțarea lor și indiferent de căile de atac deschise.
59. Dimpotrivă, o hotărâre judecătorească care nu mai este susceptibilă niciunei căi de atac ordinare sau care nu mai este susceptibilă căilor de atac deoarece acestea au fost epuizate sau deoarece termenele de exercitare a acestora au expirat, este **irevocabilă** (nu poate fi rejudecată de nicio jurisdicție, cu excepția unor cazuri excepționale, prin intermediul acțiunii în revizuire). O astfel de hotărâre dobândește **putere** de lucru judecat.
60. Astfel, trebuie să se facă distincție între (1) ”**puterea de lucru judecat**” sau „**irevocabilă**”, care sunt calitățile unei hotărâri ce împiedică alte procese având ca obiect ceea ce a fost deja judecat, și (2) “*autoritatea de lucru judecat*” sau “*definitivă*”, care sunt calitățile unei hotărâri ce poate fi contestată printr-o cale ordinară de atac. Astfel, deși orice hotărâre irevocabilă este și definitivă, nu orice hotărâre definitivă este și irevocabilă.
61. Prin urmare, noțiunea de hotărâre „definitivă”, care poate fi atacată printr-o cale de atac, trebuie să fie diferențiată de cea de hotărâre „irevocabilă”, care nu poate fi contestată prin exercitarea unei căi de atac ordinare sau extraordinare.”

34. Altfel spus, Curtea Constituțională a statuat că orice hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă dispune de *puterea lucrului judecat*. Pentru acest considerent, precum și în virtutea principiului separației puterilor în stat, nici Parlamentul, nici Comisia Electorală Centrală, și nici Curtea Constituțională nu au competența de a cenzura și/sau lărgi domeniul de executare al hotărârilor judecătorești și de a pune în aplicare efectele necesare încetării de drept a mandatului de deputat printr-o hotărâre judecătorească care trebuie să fie în mod obligatoriu „definitivă și irevocabilă”.

35. Potrivit jurisprudenței constituționale, *principiul comportamentului constituțional loial* presupune respectarea competenței autorităților publice, astfel cum rezultă aceasta din litera și spiritul Legii fundamentale. Parlamentului nu îi este permis ca, în virtutea dispozițiilor regulamentare și a viziunii politice proprii, să lărgescă efectele unei hotărâri judecătorești definitive, care a obținut autoritate de lucru judecat, **însă nu a dobândit carecaterul de puterea lucrului judecat**, necesar pentru încetarea de drept a mandatului de deputat așa cum a stabilit Curtea Constituțională în HCC nr.2 din 20.01.2015.

36. Cu referire la hotărârea contestată, se poate afirma că Parlamentul a acționat ca o instanță de judecată ierarhic superioară, ceea ce afectează principiul fundamental al statului de drept, respectiv principiul separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale, consfințit de Legea fundamentală.

37. Este de reținut că, ipoteza potrivit căreia Parlamentul poate, în virtutea dispozițiilor regulamentare și viziunilor politice proprii, să cenzureze sau să lărgescă sub orice aspect o hotărâre judecătorească, care încă nu a dobândit puterea lucrului judecat, echivalează cu transformarea acestei autorități în putere judecătorească, concurentă cu instanțele judecătorești în ceea ce privește înlăptuirea justiției.

38. Legitimarea unui astfel de act ar avea ca efect acceptarea ideii că, în Republica Moldova, există persoane / instituții / autorități cărora nu le sunt opozabile normele constituționale și legale, deci care sunt mai presus de lege. Ori, o astfel de interpretare dată dispozițiilor referitoare la autonomia regulamentară a Parlamentului este în vădită contradicție cu dispozițiile constituționale referitoare la buna funcționare a statului de drept, a colaborării dintre puterile statului, „care ar trebui să se manifeste în spiritul normelor de loialitate constituțională, comportamentul loial constituind o garanție a principiului separației și echilibrului puterilor în stat”.

39. Același principiu este statuat în jurisprudența Curții Constituționale a Republicii Moldova, în contextul analizării conceptului-principiu de stat de drept. Astfel, prin Hotărârea nr.7 din 18.05.2013, Înalta Curte a statuat că:

„Preambulul Constituției și art.1 alin.(3) din Constituție enunță elementele definitorii ale statului Republica Moldova, care reprezintă valori supreme. Statul de drept a constituit punctul culminant al constituționalizării sistemului politic. Aceasta înseamnă că politica trebuie să fie circumscrisă unei norme juridice care să îi precizeze limitele de acțiune. Dată fiind legătura intrinsecă dintre stat și drept, evoluția puterii publice este însoțită de evoluția sistemului juridic. Prin definiție, statul de drept presupune obligativitatea respectării Constituției și a legilor, așa cum prevăd și dispozițiile articolului 7 din Constituție. [...] Pentru buna funcționare a statului de drept, o importanță deosebită o are separația și colaborarea dintre puterile statului, care ar trebui să se manifeste în spiritul normelor de loialitate constituțională, comportamentul loial fiind o prelungire a principiului separației și echilibrului puterilor în stat.”

40. Sub acest aspect, trebuie menționat că hotărârea judecătorească, desemnând tocmai rezultatul activității judiciare, reprezintă fără îndoială cel mai important act al justiției. Hotărârea judecătorească, în general, reprezintă un mijloc eficient de restabilire a ordinii de drept democratice și de eficientizare a normelor de drept substanțial. Forța executorie a hotărârii judecătorești este un efect intrinsec al acesteia. Pe cale de consecință, ordinea juridică internă a statului ar deveni iluzorie dacă s-ar permite ca o decizie judiciară definitivă și irevocabilă să devină inoperantă.

41. *Per a contrario*, ordinea juridică internă a statului ar deveni **abuzivă** dacă Parlamentul și/sau alte instituții ale statului ar face exces de zel și ar stabili încetarea de drept a mandatului de deputat, doar în baza unei hotărâri judecătorești definitive dar nu și irevocabile, așa cum prescrie imperativ jurisprudența obligatorie a Curții Constituționale.

42. Hotărârile judecătorești trebuie să fie respectate și executate atât de către cetățeni, cât și de autoritățile publice, inclusiv de Parlamentul Republicii Moldova. Orice altă interpretare care ar acorda autorității legiuitoare o prerogativă substanțială de încetare a mandatului de deputat înainte de întrunirea tuturor condițiilor legale și constituționale, ar însemna negarea prerogativei autorității judecătorești de a înlăptui justiția. Principiul echilibrului puterilor în stat obligă autoritățile publice cu competențe conjuncte în realizarea aceluiași obiectiv constituțional să colaboreze, iar nu să se excludă și/sau să se obstrucționeze în buna lor funcționare.

43. **Condiția imperativă** pentru încetarea de drept a mandatului de deputat, stabilită de Înalta Curte de Jurisdicție Constituțională prin HCC nr.2 din 20.01.2015, este existența unei „hotărâri judecătorești definitive și irevocabile”.

44. La fel, în jurisprudența sa Curtea Constituțională a statuat că interpretarea dată dispozițiilor constituționale comportă *caracter oficial și obligatoriu pentru toți subiecții raporturilor juridice* (a se vedea HCC nr.33 din 10.10.2013).

45. Potrivit notei informative la proiectul de hotărâre nr.480 din 09.12.2016, motivul încetării de drept a calității de deputat a dlui Vladimir Filat, se bazează pe art.415 și art.466 alin.(3) din Codul de Procedură Penală. La acest aspect, este de menționat că normele respective reglementează punerea în executare a hotărârilor judecătorești. Or, instanța de apel nu a dispus ca Parlamentul să adopte hotărârea contestată, respectiv corpul legislativ și-a arogat atribuții improprie acestui proces judiciar.

46. În lumina celor expuse, apare cu evidență faptul că Parlamentul, în calitate de organ reprezentativ suprem al poporului și unica autoritate legiuitoare a țării, *nu poate să se substituie puterii judecătorești*, respectiv să soluționeze, prin hotărâri proprii, realități juridice sau litigii ce țin de competența instanțelor judecătorești. De asemenea, legiuitorul nu poate modifica, suspenda, stinge sau **cu atât mai mult - lărgi** efectele unor hotărâri judecătorești definitive, dar nu și irevocabile. Din această perspectivă, se observă că, prin votul pozitiv cu privire la încetarea de drept a mandatului de deputat, avînd drept bază o informație despre o hotărâre judecătorească definitivă dar nu și irevocabilă, Parlamentul a acționat *ultra vires*, arogându-și competențe care aparțin puterii judecătorești.

47. De asemenea, în cazul executării hotărârilor judecătorești definitive pronunțate de instanța de apel și casării / modificării ulterioare a acestora de către Curtea Supremă de Justiție, poate fi afectat principiul securității raporturilor juridice și subminată puterea lucrului judecat. Or, în speță nu există răspuns legal la întrebarea firească care planează: *În ce mod statul îl va repune în drepturi pe deputatul căruia Parlamentul i-a încetat mandatul de deputat în baza doar a unei hotărâri judecătorești pronunțate de instanța de apel, iar ulterior Curtea Supremă de Justiție a dispus achitarea persoanei, încetarea procesului penal sau rejudecarea cauzei?*

48. Or, Curtea Constituțională prin Hotărârea nr.2 din 20.01.2015 pentru interpretarea articolului 1 alin. (3) combinat cu articolele 69 și 70 din Constituție (imunitatea și încetarea mandatului deputatului), a stabilit că, **în sensul articolelor 1 alin.(3), 38 alin. (2), 69 alin. (1) și 70 alin. (2) din Constituție, în cazul condamnării pentru infracțiuni săvârșite cu intenție și/sau condamnării la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă și irevocabilă**, deputatul este în situație de ineligibilitate, fiind incompatibil cu calitatea de deputat, mandatul acestuia încetînd de drept.

49. Respectiv, Înalta Curte interpretînd normele referitoare la statutul și protecția mandatului de ales al poporului, a stabilit că în cazul deputaților mandatul acestora încetează de drept doar în cazul existenței unei hotărâri definitive și irevocabile, adică cînd există două elemente cumulative ale actului judecătorec: *definitiv + irevocabil*. Altfel spus, mandatul de deputat încetează de drept în următoarele situații:

- (i) există o hotărâre judecătorească de condamnare adoptată într-o cauză penală de către prima instanța, *care a devenit irevocabilă prin neexercitarea căilor de atac*.
- (ii) există o hotărâre judecătorească de condamnare adoptată într-o cauză penală de către prima instanța, care a fost atacată însă a fost menținută prin decizia instanței

de apel, și care a devenit irevocabilă prin neexercitarea căii de atac la instanța de judecată ierarhic superioară.

(iii) există o hotărîre judecătorească de condamnare adoptată într-o cauză penală de către prima instanța, care a fost atacată însă a fost menținută prin decizia instanței de apel, care la rîndul acesteia a fost atacată la Curtea Supremă de Justiție, însă instanța superioară a menținut hotărîrile primelor două instanțe, astfel hotărîrea devenind irevocabilă.

50. În speță, instanța de apel a dispus expres posibilitatea inculpatului de a face uz de o cale ordinară de atac în decurs de 30 de zile din momentul pronunțării deciziei motivate. Pe cale de consecință, în cazul deputatului Vladimir Filat hotărîrea de judecată este definitivă, însă nu este și irevocabilă, așa cum prescriu normele constituționale privind statutul și mandatul deputatului, respectiv din punctul nostru de vedere, în așa situații încetarea de drept a mandatului de deputat este neconstituțională.

IV. CERINȚELE AUTORULUI SESIZĂRII

51. Având în vedere cele menționate, considerăm că Hotărîrea Parlamentului nr.273 din 15.12.2016 privind declararea vacanței unui deputat în Parlament, contravine art.1 alin.(3), art.20 alin.(1), art.21, art.38, art.68, art.69 alin.(2) și art.119 din Legea fundamentală, precum și Hotărîrii Curții Constituționale nr.2 din 20.01.2015 și, în conformitate cu prevederile art.135 alin.(1) din Constituția Republicii Moldova, art.4 și art. 25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4, 38, 39 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm respectuos Înaltei Curți de Jurisdicție Constituțională:

- (i) **admiterea sesizării spre examinare în regim prioritar;**
- (ii) **suspendarea acțiunii Hotărîrii Parlamentului Republicii Moldova nr.273 din 15.12.2016 privind declararea vacanței unui mandat de deputat în Parlament;**
- (iii) **exercitarea controlului de constituționalitate și declararea neconstituțională a Hotărîrii Parlamentului Republicii Moldova nr.273 din 15.12.2016 privind declararea vacanței unui mandat de deputat în Parlament;**

V. LISTA DOCUMENTELOR ce se anexează

- Hotărîrea Parlamentului Republicii Moldova nr.273 din 15.12.2016;
- Dispozitivul Deciziei Curții de Apel Chișinău din 11.11.2016;
- Proiectul de hotărîre a Parlamentului nr.480 din 09.12.2016;
- Raportul Comisiei juridice, numiri și imunități a Parlamentului din 09.12.2016.

V. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURA

Subsemnații, declarăm pe onoare că informațiile ce figurează în prezenta sesizare sunt exacte și corespund adevărului.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Înalta Curte,

T. Deligiu
M. Ciobanu
C. Gușnăchi
V. Roșca
Dr. Dache

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE

privind declararea vacanței unui mandat de deputat în Parlament

În temeiul art. 69 alin. (2) și art. 120 din Constituția Republicii Moldova,
Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se ia act de demersul Procurorului General interimar, înregistrat cu nr. 2650 din 22 noiembrie 2016, prin care Parlamentul este informat despre rezultatele examinării cauzei pentru care a fost ridicată imunitatea parlamentară a domnului deputat în Parlament Vladimir FILAT.

Art. 2. – Se constată încetarea de drept a calității de deputat în Parlament a domnului Vladimir FILAT.

Art. 3. – Se declară vacant un mandat de deputat în Parlament, care aparține Partidului Liberal Democrat din Moldova.

Art. 4. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

ANDRIAN CANDU

Chișinău, 15 decembrie 2016.
Nr. 273.

DISPOZITIV

Dosarul nr. Ia-1471 /2016

Judecători : G.Moscalciuc, S.Lazari, A.Niculcea

DECIZIE
În numele Legii

11.11.2016

mun. Chișinău

Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău

Președintele ședinței de judecată
Judecătorii
Grefier

Nichifor Corochii
Ludmila Ouș și Maria Negru
Maricica Lungu, Doina Sechirăș

Cu participarea
Procurorilor :

Adriana Bețîșor și Vasile Bolduratu

Avocaților : Igor Popa, Cristina Bancu , Tudor Osoianu și Viorel Bertîba,
Iulian Iorga , Iona Nicula

judecând în ședință închisă : apel procurorului în Procuratura Anticorupție A.Bețîșor ; apelul declarat în interesul inculpatului V. Filat de către avocatului Ig. Popa , apelul SA„IPTELL„ apelul avocatului I. Nicula în interesul SA„IPTELL„ apelul avocatului Ig. Popa în interesul SA„Capital Invest Company„ apelul avocatului Iu. Iorga în interesul S.Diviricean , apelul companiei „ Wordlway Limited„ și apelurile părților cointeresate V. Beț , S. Diviricean și V. Păvăleanu declarate împotriva sentinței Judecătoriei Buiucani din 27.06.2016 în cauza penală privind învinuirea lui :

FILAT Vladimir Vasile, născut la 06.05.1969, originar din s. Lăpușna r-ul Hâncești, domiciliat în mun. Chișinău str. Guric Grosu 27 , studii superioare, căsătorit, anterior nejudecat, cetățean a R. Moldova, de comiterea infracțiunilor prevăzute la art.324 alin. (3) lit. a) și b) CP și art. 326 alin. (3) lit. a) CP al RM.

Cauza sa aflat în procedura primei instanțe de la 23.12.2015 până la 27.06.2016.

Cauza sa aflat în procedura Curții de Apel de la 27.07.2016 până la 11.11.2016.

În temeiul art. 413 CPP, art. 414 , art. 415 alin. (1) lit. c) CPP, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,-

DECIDE:

A respinge ca fiind nefondate : apelul procurorului în Procuratura Anticorupție A.Bețîșor, apelul companiei „ Wordlway Limited„ și apelurile

părților coînteresate V. Bel, V. Păvăleanu .

A admite apelul avocatului Ig. Popa declarat în interesul inculpatului Vladimir Filat ; apelul SA„IPTEH„ ; apelul avocatului I. Nicula declarat în interesul SA„IPTEH„ , apelul avocatului Ig. Popa declarat în interesul SA„Capital Invest Company„, apelul S. Diviricean și apelul avocatului Iu. Iorga în interesul S. Diviricean , casează parțial în partea confiscării speciale sentința Judecătorei Buiucani din 27.06.2016 și în această parte pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

A aplica măsură de siguranță sub formă de confiscarea specială față de bunurile imobile și cotele sociale puse sub sechestrul care aparțin lui Vladimir Filat cu drept de proprietate sau contravaloarea bănească a remunerării ilicite primite de către Vladimir Filat în sumă totală de 472.537.568 lei 78 bani.

A admite în principiu cerințele apelanților : Ig.Popa în interesul V.Filat, SA„IPTEH„, avocatului I. Nicula în interesul SA„IPTEH„, avocatului Ig. Popa în interesul SA„Kapital Invest Company„, S. Diviricean și avocatului Iu. Iorga în interesul S. Diviricean în partea ce ține de lezarea dreptului de proprietate asupra bunurilor supuse confiscării speciale și confiscării extinse aplicate prin sentința Judecătorei Buiucani din 27.06.2016 în privința bunurilor proprietatea personală S.Diviricean, proprietatea SA„IPTEH„, proprietate a SA„ Kapital Invest Company„, și proprietatea personală V. Filat doar în partea ce depășește suma remunerării ilicite 472.537.568 lei , lăsând a fi soluționate litigiile în această parte în ordinea procedurii civile.

A anula sentința Judecătorei Buiucani din 27.06.2016 în partea încasării cheltuieli de judecată în sumă de 15.561 lei de la Filat Vladimir Vasile în folosul Centrului Național Anticorupție, aceste cheltuieli a trece în contul statului.

A respinge ca neîntemeiate cererile : S. Diviricean, V.Păvăleanu, V.Bel, SA„IPTEH„, SA„Kapital Invest Company„, companiei „ Worldway Limited„, privind ridicarea sechestrului asupra bunurilor confiscate. menține măsurile asigurătorii aplicate față de aceste bunuri până la pronunțarea hotărârii instanței civile asupra litigiilor.

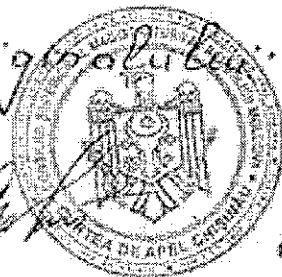
A menține celelalte dispoziții a sentinței Judecătorei Buiucani din 27.06.2016. A calcula termenul de executare a pedepsei lui Filat Vladimir Vasile din 11.11.2016 cu includerea la termenul de executare a pedepsei perioada reținerii în arest de la 15.10.2015 până la 11.11.2016.

Decizia poate fi atacată cu recurs la Curtea Supremă de Justiție în termen de 30 de zile de la pronunțarea deciziei motivate.

Pronunțarea deciziei motivate pentru data de 09.12.2016 ora 14-00.

Președinte de ședință

Judecători

Copia corespunde originalului

Judecător

N. Corochii

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

09 decembrie 2016

RA nr. 345

**Biroul permanent al Parlamentului
Republicii Moldova**

În temeiul art. 73 al Constituției Republicii Moldova și în conformitate cu prevederile art. 47 din Regulamentul Parlamentului, se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă, proiectul de hotărâre privind declararea vacanței unui mandat de deputat.

Anexă: - proiectul de hotărâre (1 filă)
- nota informativă (1 filă)

**Deputat în Parlament
Raisa APOLSCHII**

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr.	<u>480</u>
<u>09</u>	<u>12</u> 20 <u>16</u>
Ora	

HOTĂRÎRE

privind declararea vacanței unui mandat de deputat

În temeiul art. 69 alin. (2) și art. 120 din Constituție,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se ia act de demersul Procurorului general-interimar înregistrat cu nr. 2650 din 22.11.2016 prin care Parlamentul este informat despre rezultatele examinării cauzei pentru care a fost ridicată imunitatea parlamentară a deputatului în Parlament Vladimir FILAT.

Art. 2. – Se constată încetarea de drept a calității de deputat a domnului Vladimir Filat.

Art. 3. – Se declară vacant un mandat de deputat, care aparține Partidului Liberal Democrat din Moldova.

Art. 4. – Prezenta hotărîre intră în vigoare la data adoptării.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Notă informativă
la proiectul de hotărîre privind declararea vacanței unui mandat de deputat

La data de 15 octombrie 2015, Parlamentul a adoptat Hotărîrea nr. 172 privind încuviințarea ridicării imunității parlamentare a deputatului în Parlament Vladimir Filat pentru reținere, arestare, percheziție și trimitere în judecată penală.

La data de 22 noiembrie 2016, în temeiul art. 98 din Legea nr. 797 din 02.04.96 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, Procurorul General-interimar a înștiințat Parlamentul despre rezultatele examinării cauzei pentru care a fost ridicată imunitatea parlamentară a deputatului în Parlament Vladimir Filat. La demersul Procurorului General-interimar au fost anexate copia sentinței Judecătorie Buiucani din 27 iunie 2016 (271 file) și copia dispozitivului Deciziei Curții de Apel Chișinău din 11.11.2016 (2 file), prin care Vladimir Filat a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunilor de corupere pasivă și trafic de influență și condamnat la 9 ani de închisoare, amendă în mărime de 60000 lei și privat de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 5 ani.

În conformitate cu art. 120 din Constituție, executarea sentințelor și a altor hotărîri judecătorești definitive este obligatorie. Articolul 415 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova stipulează că decizia instanței de apel este susceptibilă de a fi pusă în executare din momentul adoptării, iar art. 466 alin. (3) stabilește că hotărîrile instanței de apel rămîn definitive la data pronunțării deciziei în apel.

Totodată în conformitate cu pct. 142 din Hotărîrea Curții Constituționale nr. 2 din 20.01.2015 pentru interpretarea articolului 1 alin.(3) combinat cu articolele 69 și 70 din Constituția Republicii Moldova (imunitatea și încetarea mandatului deputatului): „*În cazul condamnării deputatului pentru infracțiuni săvîrșite cu intenție și/sau condamnării la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărîre judecătorească definitivă și irevocabilă, inclusiv ale unui stat străin, mandatul acestuia nu poate fi ridicat, ci încetează de drept.*”

Curtea a hotărît, de asemenea, că indiferent de momentul survenirii condamnării „*înainte sau după validarea mandatului, deputatul este în situație de ineligibilitate, fiind incompatibil cu calitatea de deputat.*”

Drept urmare, în spiritul supremației legii și pentru a evita afectarea gradului de încredere al publicului în sistemul democrației și al instituției parlamentare, Parlamentul urmează să constate încetarea de drept a calității de deputat a domnului Vladimir Filat și să declare vacant un mandat de deputat.

Deputat în Parlament
Raisa APOLSCHII

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia juridică, numiri și imunități

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

02 decembrie 2016

CJ 6 nr. 370

RAPORT

asupra proiectului de hotărâre privind declararea vacanței unui mandat de deputat

(nr. 480 din 09.12.2016)

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de hotărâre nr. 480 din 09.12.2016 privind declararea vacanței unui mandat de deputat, inițiativă legislativă înaintată de către un deputat în Parlament și comunică următoarele.

La data de 15 octombrie 2015, Parlamentul a adoptat Hotărârea nr. 172 privind încuviințarea ridicării imunității parlamentare a deputatului în Parlament Vladimir Filat pentru reținere, arestare, percheziție și trimitere în judecată penală.

Ulterior, la data de 22 noiembrie 2016, în temeiul art. 98 din Legea nr. 797 din 02.04.96 pentru adoptarea Regulamentului Parlamentului, Procurorul General-interimar a înștiințat Parlamentul despre rezultatele examinării cauzei pentru care a fost ridicată imunitatea parlamentară a deputatului în Parlament Vladimir Filat. La demersul Procurorului General-interimar au fost anexate copia sentinței Judecătoriei Buiucani din 27 iunie 2016 (271 file) și copia dispozitivului Deciziei Curții de Apel Chișinău din 11.11.2016 (2 file), prin care Vladimir Filat a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunilor de corupere pasivă și trafic de influență și condamnat la 9 ani de închisoare, amendă în mărime de 60000 lei și privat de dreptul de a ocupa funcții publice pe un termen de 5 ani.

În conformitate cu art. 120 din Constituție, executarea sentințelor și a altor hotărâri judecătorești definitive este obligatorie. Articolul 415 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova stipulează că decizia instanței de apel este susceptibilă de a fi pusă în executare din momentul adoptării, iar art. 466 alin. (3) stabilește că hotărârile instanței de apel rămân definitive la data pronunțării deciziei în apel.

Totodată în conformitate cu pct. 142 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 20.01.2015 pentru interpretarea articolului 1 alin.(3), precum și Hotărârii Curții Constituționale nr. 32 din 16.11.2016 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi referitoare la executarea creanțelor împotriva statului, combinat cu articolele 69 și 70 din Constituția Republicii Moldova (imunitatea și încetarea mandatului

deputatului), în cazul condamnării deputatului pentru infracțiuni săvârșite cu intenție și/sau condamnării la închisoare (privațiune de libertate) prin hotărâre judecătorească definitivă mandatul acestuia nu poate fi ridicat, ci încetează de drept.

Curtea a hotărât, de asemenea, că indiferent de momentul survenirii condamnării „înainte sau după validarea mandatului, deputatul este în situație de ineligibilitate, fiind incompatibil cu calitatea de deputat.”

Drept urmare, în spiritul supremației legii și pentru a evita afectarea gradului de încredere al publicului în sistemul democrației și al instituției parlamentare, Parlamentul urmează să constate încetarea de drept a calității de deputat a domnului Vladimir Filat și să declare vacant un mandat de deputat.

În rezultatul celor expuse, Comisia juridică, numiri și imunități a decis, cu majoritatea voturilor membrilor, să propună Parlamentului spre examinare și adoptare, proiectul de hotărâre nr. 480 din 09.12.2016.

Raisa APOLSCHII,
Președintele Comisiei